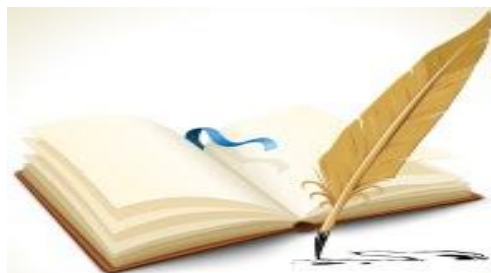

Лексика

Мугалим: Рыскелдиева А.З

Лексика

- ▶ Тилдин өз алдынча маанигше ээ болгон эң кичине бирдиги (минималдык бөлүгү) – **сөз**, ал эми сөз маанисин ажыратуучу бөлүкчө – **фонема**.

Лексика . Лексикология. Семасиология.

Лексика. Тилдеги бардык сөздөрдүн жыйындысы.

Лексикология. Бир тилдеги бүт лексиканы , диалектилик сөздөрдү , чыгармалардын сөз байлыктарын, сөз катмарларын иликтеп үйрөнүүчү илим **лексикология** деп аталат.

Тилдин сөздүк составынын азыркы жана мурунку тарыхый өсүш абалын изилдөөчү тил илиминин бир бөлүгү.

Лексиколог.

Сөз – тилдин эң негизги элементи

- ▶ Тилдин негизги курулуш материалы –сөз. Ал аркылуу тил байланыш куралын аткарат. Сыртынан караганда ар бир сөз бир нрече тыбыштардын айкашынан бүткөн көрүнүш катыр сезилет. Тыбыштардгыны жыйындысы гана эмес, алар сөз эмес.
- ▶ М: бту, кпс

Сөз – грамматикалык жана лексикалык кубулуш

- ▶ Лексиканы үйрөнүүдө сөз негизги объект болуп, ал **грамматикалык** кубулушка да жатат.
- ▶ **Мисалы: жүр+өк =жүрөк**
- ▶ Зат атооч, жекелик санда, жалпы маанидеги сөз, жөндолот.
- ▶ Синтаксистик жактан ар кандай мүчөнүн милдетин аткарат.
- ▶ **Лексикалык жактан** төл сөз, мааниси боюнча кан айландырган булчуңдүү орган, бүткүл бир нерсени кыймылга келтирип туруучу күч.

Семасиология.

- ▶ Тилдеги сөздөрдүн маанисин , ал маанилердин өзгөрүү процесстерин изилдей турган илим.
- ▶ Грек тилинен *semasia* “маани” жана *logos* “илим”.
- ▶ Сөздөрдүн маанилерин окуп үйрөтөт.
- ▶ **Моносемия** бир маани.
- ▶ **Дисемия**– кош маани. М: тырмак
- ▶ **Полисемия**

- ▶ **Диалектилик сөздөр.** Белгилүү бир диалектиге мүнөздүү сөздөр.
  - ▶ **Сөздүн тике жана өтмө мааниси.**
  - ▶ **Сөздүн эмоционалдык мааниси.**
  - ▶ Кесиптик сөздөр.
  - ▶ Эскирген сөздөр.
  - ▶ Неологизмдер. Жаңы сөздөр.
  - ▶ Терминдер.
-